

800 quominus^a ea ipsa die¹, accito notario, ut tuae venerabili voluntati satisfacerem, hanc,
Iun. 26. quam modo manu tenes, cartulam conscribere iussi; ut certissime cognosceres, quanta
mihi est festinatio vestri desiderii praecepta complere; deinde, ut scias, quanta miseri-
cordia mecum a Deo omnipotenti peracta est.

Nam rebus omnibus, quae habui per loca diversa, adiutores mihi ex meis propriis
filiis elegi, adnuente per omnia suggestionibus meis domino meo David.

Tu vero prudenti consilio considera Dei omnipotentis voluntatem et honorem
sanctae Dei ecclesiae, ut melior eligatur in caput ecclesiarum Ordinis²; et non sine
vindicta impium scelus obmittatur. Minoris periculi est homines offendere quam Deum.
Si omne homicidium legibus vindicatur^b, quid iudicandum est de eo homicidio, quod in
tali persona et in tali loco et in tali tempore tam impie crudeliterque peractum est³?
Timeo, ne a paganis quandoque vindicetur, si a christianis ultio non erit tali impietate
Ezech. 33, 11. condigna. Non ego tamen mortem alicuius suadeo, dicente Deo: 'Nolo mortem pecca-
toris, sed ut convertatur et vivat'; sed, ut sapienti consilio vindicta fiat per alia
poenarum genera, vel perpetui^c exilii damnatione; ut omnes agnoscant zelum Domini
principes populi christiani habere; et sacerdotii dignitas inviolata permaneat; et libera
sit vox corrigentis et contumacia obloquentis^d oppressa.

Aestimatur itaque, ut cito finiatur causa cum Saxonibus⁴; si tamen in mendaciis
veritas inveniri poterit. Insuper et diabolus habet quaerere causas omnimodis, ut
impediatur iustitia et sanctae Dei ecclesiae protectio.

En [quando]^e erit illa dies, ut liceat mihi dulcissimam vestrae pietatis faciem
videre et suavissimum^f vestri alloquium audire?

m. Iunio
medio.

Cum Felice heretico magnam contentionem in praesentia domni regis et sanctorum
patrum habuimus⁵. Sed ille diu obduratus nullius consentit auctoritatem, nisi sui
sectator sententiae⁶; aestimans se sapientiores omnibus esse in eo, quod stultior fuit
omnibus⁷. Sed divina clementia visitante cor illius, novissime falsa opinione se se-
ductum confessus est et fidem catholicam se firmiter tenere fatebatur⁸. Nos vero,

^a) quin minus H. ^b) vindicatur H. ^c) perpetuum H. ^d) conloquentis H. ^e) quando
desse videtur, cf. p. 311 lin. 10. ^f) suavissima H.

1) Hinc liquet epistolam hanc die 26. Iunii 800. scriptam esse. J. 2) i. e. Gradus. Nam et
ordo et gradus significat spectacula, theatri sedilia. J. 3) De Iohannis patriarchae Gradensis caede
haec leguntur in Iohannis diaconi chronico Veneto (SS. VII, 13): Anno vero vigesimo tercio ducatus
predicti Iohannis (ducis Veneti), comperta occasione suum filium Mauricium navali exercitu ad Gra-
densem urbem, ut domnum Iohannem sanctissimum patriarcham interficeret, destinavit. Ubi illuc per-
venit, paternis iussionibus obtemperare studens, eundem sanctissimum virum crudeliter interfecit.
Cuius mors maximum dolorem suis reliquit civibus, quoniam insons fuerat interemptus. In Andreae
Danduli chronico (Muratori Rer. Ital. SS. XII, 151) haec invenimus: Mauritius autem cum furore civi-
tatem invasit; in qua invasione patriarcha captus a Venetis graviter vulneratus est et, de turri altissima
palatii sui ad ima deiectus, expiravit. J. Huic opinioni refragatur Zeissberg, Wiener Sitzungsber.
XLIII, 332 n. 5. Lentz in dissertat. Berolin. a. 1890. edita (Das Verhältnis Venedigs zum Byzantin.
Reich p. 27) Iohannem a. 798. occisum esse demonstravit. 4) Cf. supra p. 289 n. 2; 293. 5) Cf.
Vitam Alcuini c. 10 (SS. XV, 190): Nam a secunda usque ad septimam sabbati parum aliud gestum
est . . . tandem se recognovisse et impie egisse voce et nimio fletu testatus est. 6) Cf. supra
p. 252 n. 4. 7) Adv. haeres. Felicis c. 37 (p. 770): Heu caeca pravitas, quae dum sapiens esse videri
contendit, stulta ostenditur. 8) De hoc colloquio Alcuinus Adversus Elipandum L. I c. 16 (Alcuini
opp. ed. Frobenius I, 882) sic scripsit: Felix anno praefati gloriosi principis (Caroli) tricesimo
secundo (9. Oct. 799 — 8. Oct. 800) advocatus, voluntarie veniens ad Aquis-palatium ibique in prae-
sentia domni regis et optimatum illius sive sacerdotum Dei rationabiliter auditus est et veraciter
convictus, atque Deo dans gloriam, veramque confessus fidem, in pacem catholicae unanimatis rever-
sus est cum suis discipulis, qui ibi tunc temporis erant praesentes. Habitum est colloquium medio
mense Iunio 800. J. Ad hanc Jaffei opinionem admodum dubiam tandem Sickelio monente redii, quam-
quam multa sunt, quae cum Groessler (Simone, Hauckio) disputationem illam iam anno 799. factam
esse mihi persuadeant (cf. Sitzungsber. der Berl. Akad. a. 1891 p. 517). In re tam incerta annum regi-
minis Caroli sequi magis placuit; v. supra p. 343 n. 2.